

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Adroddiad i'r	BWRDD CYNALIADWYEDD
Dyddiad	22 MAWRTH 2012
Pwnc	ASESIAD RISG AR GYFER CYLLIDEB 2012-13
Deilydd(ion) Portffolio	BYRON DAVIES (COMISIYNYDD) Y CYNGHORYDD H E JONES (AELOD PORTFFOLIO CYLLID)
Swyddog(ion) Arweiniol	GILL LEWIS SWYDDOG ADRAN 151 DROS DRO
Swyddog Cyswllt	GILL LEWIS/EINIR THOMAS
Natur a rheswm dros adrodd	
Cyflwyno'r risgiau sy'n gysylltiedig hefo cyllideb 2012-13.	

A - Cyflwyniad / Cefndir / Materion sydd angen sylw

B – Ystyriaethau

I ystyried :-

Y risgiau sy'n gysylltiedig â chyllideb 2012-13 a'r cynlluniau arbedion cysylltiedig.
Y meysydd/prosiectau i helpu i liniaru'r risgiau hynny.

1. CEFNDIR

- 1.1 Yn yr adroddiad i'r Comisiynwyr ar 20 Chwefror 2012 ar y Strategaeth Tymor Canol ar gyfer y Gyllideb Refeniw a'r Cynigion Refeniw Terfynol ar gyfer 2012-13 yn ogystal a'r adroddiad ar gyllideb 2012-13 a gyflwynwyd i'r Cyngor ar 6 Mawrth 2012, tynnwyd sylw at y risgiau sy'n gysylltiedig â chyllideb 2012-13 a'r arbedion perthnasol.
- 1.2 Mae Cyllideb 2012-13 yn cynwys £3.74m o arbedion effeithlonrwydd sydd yn ychwanegol at y Rhaglen Blaenoriaethau Fforddiadwy gyfredol (y Rhaglen). Mae cyflawni'r arbedion hyn yn risg sylweddol i'r Awdurdod ym mlwyddyn ariannol 2012-13 a gall ddylanwadu ar flynyddoedd i ddod. Mae'n amlwg y bydd rhaid rheoli'r cynlluniau arbedion hyn fel rhan sylfaenol o'r trefniadau corfforaethol ar gyfer monitro'r gyllideb ac o ganlyniad bydd rhaid cynnal asesiad risg. Bydd angen trefniadau rheoli prosiect cryf ynghyd â chymorth ariannol ar gyfer y meysydd allweddol a nodwyd fel risg i'r Cyngor o ran cyflawni'r rhaglen arbedion a'r gyllideb sail er mwyn cynorthwyo i gyflawni'r gyllideb gyffredinol.
- 1.3 Mae atebolrwydd o ran cyflawni'r gyllideb yn hollbwysig ac, os oes angen cymorth ychwanegol, boed hynny'n gymorth ariannol neu gymorth gyda rheoli prosiectau, bydd raid rhoi gwybod am hynny yn gynnar yn y broses o gofio'r risgiau sy'n gysylltiedig â chyflawni rhai o'r arbedion. Yn ogystal, bydd yn bwysig rhoi cymorth ychwanegol ar gyfer y tymor canol a chyflawni'r gyllideb ar gyfer 2013/14 ac ar ôl hynny, oherwydd y gallai newidiadau a wneir yn 2012/13 gael sgil effaith i'r dyfodol.

2. ASESIAD RISG

- 2.1 Mae'r Adran Gyllid wedi ceisio categorio'r holl gynlluniau arbedion sy'n cyfrannu at gyllideb 2012-13, yn seiliedig ar y risg o beidio â'u cyflawni'n llawn, gyda lliw coch yn dynodi'r risg uchaf o beidio â chyflawni a'r lliw gwyrdd yn dynodi'r risg isaf. Asesiad cychwynnol Cyllid yw hyn sydd wedi ei gynnal yn anibynnol i'r meysydd gwasanaeth. Dilyniir hyn gan asesiad risg ar y cyd â'r gwasanaethau.

Mae'r rhain yn seiliedig ar y wybodaeth ynghylch arbedion a gyflwynwyd yn ystod y broses gyllidebol ac y bydd angen i'r gwasanaethau eu hadolygu.

Coch – Cynlluniau yw'r rhain yn bennaf sy'n ymwneud yn bennaf ag elfennau staffio, contractau neu rhai mae'r meysydd gwasanaeth wedi eu hamlygu fel risg;

Ambr - Cynlluniau yw'r rhain yn bennaf sy'n wynebu risg o ran amseru. Er enghraifft, gweithredu cynlluniau i gynhyrchu incwm. Y prif gynnig yn y categori hwn yw gwaith cynnal Priffyrdd;

Gwyrdd - Cynlluniau yw'r rhain yn bennaf lle mae gostyngiad mewn cyllidebau nad ydynt yn ymwneud â staffio neu lle amlygwyd nad yw'r gyllideb yn cael ei defnyddio. Mae'n rhagdybio na fydd y gwasanaethau yn gwneud gwaith (e.e. lleihad yng ngwaith trwsio a chynnal a reolir o fewn gyllideb ddiwygiedig). Er eu bod wedi eu categorio fel materion gwyrdd i ddibenion risg ariannol, gallant ddâl i gael effaith ar wasanaethau.

Arbedion: Cyfadran	Risg Ariannol							
	Coch		Ambr		Gwyrdd		Cyfanswm	
	£	%	£	%	£	%	£	%
Addysg (yn cynnwys ysgolion)	385,280	10.29%	49,000	1.31%	588,710	15.73%	1,022,990	27.33%
Tai a Gwasanaethau Cymdeithasol	1,164,733	31.12%	107,000	2.86%	65,400	1.75%	1,337,134	35.73%
Amgylchedd a Thechnegol	243,590	6.51%	640,875	17.12%	99,300	2.65%	983,765	26.29%
Cyllid	159,300	4.26%	0	0.00%	64,080	1.71%	223,380	5.97%
Prif Weithredwr	73,125	1.95%	0	0.00%	102,130	2.73%	175,255	4.68%
Cyfanswm	2,026,029	54.14%	796,875	21.29%	919,620	24.57%	3,742,524	100.00%

Mae'r ffigyrau yn y tabl yn cynrychioli symiau llawn y cynlluniau arbed. **Dim ond cyfran o'r symiau sydd mewn perygl o beidio cael eu cyflawni.** Er enghraifft: Yn y risg Goch mae un cynnig sy'n tybio gostyngiad staffio o £72k. Gall gostyngiad staffio gymryd hyd at 3 mis, a fyddai'n arwain at posibilrwydd o £18k o'r arbediad ddim yn cael ei gyflawni.

- 2.2** Amlygir isod y prif feysydd lle mae risg bosib o beidio â chyflawni'r arbedion llawn isod. Y rhain yw'r meysydd yr ystyrir fel y rhai anoddaf i'w gweithredu a'u cyflawni ac maent yn cynrychioli dros hanner y risgiau (gan eu gwerth) a nodwyd yn goch.

2.2.1 Addysg

(a) Integreiddio – arbediad £221k mewn blwyddyn lawn

Mae'r flwyddyn ysgol academaidd newydd yn cychwyn ym mis Medi 2012. Oherwydd hyn, mae unrhyw ymrwymiadau contractyddol i staff yn berthnasol hyd at y cyfnod hwn (os ydynt yn staff parhaol). Mae hyn yn golygu na fydd rhai arbedion yn cychwyn tan y dyddiad hwn. Oherwydd y bydd yr arbediad yn cychwyn rhan o'r ffordd drwy'r flwyddyn ariannol, dim ond 7 mis sydd ar gael i sicrhau'r arbediad o £221k. Er mwyn cyflawni hyn yn llawn, bydd raid gostwng costau staffio llawn gan swm sy'n cyfateb i £379k y flwyddyn (h.y. bydd raid cael gwared ar fwy o swyddi).

Mae'r gwasanaeth wedi dechrau cynllunio ar gyfer y gostyngiad hwn drwy weithio gydag ysgolion i sefydlu fformiwla y gellir ei defnyddio i benderfynu ar y lefel gywir o gefnogaeth sydd ei hangen. Byddai'r fformiwla wedyn yn cael ei defnyddio ar sail ysgol unigol ac yn rhoddi cysondeb i'r modd y dyrennir adnoddau a chyllid.

(b) Integreiddio – Gorwariant 2011-12

Risg bellach yw'r gorwariant a ragamcanwyd ar gyfer 2011-12 ar yr un pennawd cyllideb sydd heb gyflawni. Gall hyn gael effaith ar gyllidebau 2012-13 hyd nes y bydd y cynllun wedi ei gwblhau a'i werthredu. Bydd hyn yn golygu y bydd angen i'r gwasanaeth ddod o hyd i ragor o arbedion i liniaru'r risg hon yn ystod blwyddyn ariannol 2012-13. Rhaid darparu cynlluniau manwl a chllir yn awr ar fyrder fel bod modd eu sgrwtinieiddo a'u monitro'n agosach. Efallai y bydd angen cymorth ychwanegol i sicrhau y gwneir pob ymdrech i gyflawni'r arbedion hyn.

2.2.2 Hamdden

(a) Parciau a Chyfleusterau Awyr Agored - £84k net

- Y bwriad oedd tynnu'n ôl o ddarparu'r cyfleusterau ac annog sectorau eraill i'w cymryd drosodd. Fodd bynnag, ym marn y gwasanaeth, yn yr amgylchedd presennol, mae'n ymweld nad oes llawer o chwant i gymryd rhain drosodd gan sefydliadau arall.
- O ganlyniad i hyn, mae gwaith ychwanegol wrthi'n cael ei wneud i ystyried parhau i ddarparu'r cyfleusterau ac edrychir ar gamau lliniaru o ran peidio a chyflawni'r arbediad o £84k.

(b) Allanoli rheolaeth Canolfan Hamdden Biwmares - £53k net

- Gwnaed gwaith o'r blaen i ymchwilio i allanoli Biwmares, fodd bynnag, ni wnaed digon i symud ymlaen fel mae pethau ar hyn o bryd. Mae angen rhaglen newydd gydag amserlen a fydd yn ceisio ymchwilio i'r cyfleoedd ar gyfer allanoli'r Ganolfan Hamdden. Mae'n bosibl y byddai hyn yn cyflawni'r arbediad blwyddyn lawn oherwydd ni fyddai unrhyw ganlyniad yn cychwyn tan o leiaf rhan o'r ffordd drwy'r flwyddyn.

2.2.3 Gwasanaethau Cymdeithasol

- (a) Rhesymoli'r Gwasanaeth Oedolion - £856k.
- Oherwydd maint yr arbediad, bydd y gwasanaeth yn cael ei ailddylunio a'i ailgyflunio'n sylweddol a bydd angen gweithredu ar hyn yn ystod y flwyddyn ariannol. Fodd bynnag, dylai'r tanwariant a ragwelir liniaru hyn ar gyfer 2011-12. Oherwydd natur y gwasanaethau oedolion, bydd angen gwneud y gwaith hwn fesul dipyn drwy gymysgedd o adolygu'r asesiadau o anghenion a'r ddarpariaeth gyfredol o wasanaethau. Bydd angen datblygu cynlluniau cliriach a manylach i sicrhau mwy o hyder o ran cyflawni'r arbedion hyn.
- (b) Lleoliadau all-sirol ar gyfer plant
- Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant ar gyfer 2011-12 a fydd yn parhau i 2012-13. Rhaid canolbwyntio ar y maes hwn i ostwng/cael gwared ar y gorwariant hwn yn 2012-13 yn ogystal ag edrych ar yr achosion a'r camau y gellir eu cymryd.
- (c) Buddsoddiad 3^{ydd} Sector - £33k
- Bydd angen i'r gwasanaeth ymgynghori gyda'r trydydd sector a rhoddi rhybudd o unrhyw newid yn y drefn gyllido. Mae'n bosibl y bydd hyn yn arwain at oedi o ran pryd y gellir cychwyn gwneud arbedion. Fodd bynnag, mae hyn wedi cael ei liniaru'n rhannol oherwydd mae rhai contractau wedi cael eu hadolygu wrth i'r amser i'w hadnewyddu ddynesu.

2.2.4 Priffyrdd a Rheoli Gwastraff

- (a) Gostwng amseroedd ymateb yn y contract glanhau gwastraff ar gyfer clirio ysbwriel oddi ar strydoedd, baw cŵn a gwastraff a adawyd yn anghyfreithlon. Gwagio biniau yn llai aml. O ganlyniad, bydd angen i'r gwasanaeth gynhyrchu cynlluniau manwl ar gyfer sgrwtini i sicrhau bod yr arbedion yn rhai y mae modd eu cyflawni a chan ddangos y gostyngiad clir yn lefel y gwasanaeth.

2.2.5 Cyffredinol :

- (a) Yn ogystal â'r meysydd penodol a amlygir uchod, mae yna nifer o gynlluniau arbedion sy'n cynnwys gostyngiadau staffio. Mae'r rhain yn cynnwys cynigion a dderbyniwyd gan y canol corfforaethol a'r meysydd gwasanaeth. Oherwydd materion amseru, mae risg uchel na chyflawnir y cyfan o'r arbedion hyn ym mlwyddyn ariannol 2012-13. Bydd raid i'r holl feysydd gwasanaeth ddarganfod arbedion i ddigolledu am hynny. Mae'r meysydd y bydd hyn yn cael effaith arnynt yn cynnwys:
- Cyllid
  - TGCh
  - Gwasanaethau Pwyllgor
  - Sgrwtini
  - Polisi
  - Gwarchod y Cyhoedd
  - Gwasanaethau Plant
  - Priffyrdd a Rheoli Gwastraff

2.2.6 Costau diswyddo staff

Fel y gweithredir y cynlluniau arbedion bydd costau diswyddo cysylltiedig. Nid yw'r gost llawn o hyn yn wybyddus ar hyn o bryd oherwydd y posibilrwydd fod rhai swyddi yn wag a phenderfynu manylion am y gweithwyr cysylltiedig. I liniaru hyn, gosodwyd o'r neilltu £1.3m arian wrth gefn a balansau, gyda £1m pellach o falansau i'w rhyddhau gan y Prif Weithredwr fel Pennaeth y Gwasanaeth Tâl ac mewn ymgynghoriad â'r Swyddog Adran 151, petai costau yn mynd yn fwy na hyn.

- 2.3 Rhaid gweithredu yn awr ar y cynigion a dal pob gwasanaeth yn atebol am ddarparu cynllun gweithredu ymarferol i ostwng costau. Dylid nodi y dylai'r asesiad hwn fod yn agored i her, sgriwtini ac adolygiad os nad yw'r cynigion gwreiddiol yn gallu cyflawni'r arbedion gofynnol. Bydd angen monitro cynnydd yn ofalus yn erbyn y targedau arbedion.

3. Y RHAGLEN BLAENORIAETHAU FFORDDIADWY

- 3.1 Mae nifer o brosiectau yn y Rhaglen Blaenoriaethau Fforddiadwy wedi eu cynnwys yng nghyllideb 2012-13 sydd yn rhoi risg uchel o ran y posibilrwydd na fyddant yn cael eu cyflawni'n gyfan gwbl. Mae'r rhain yn cynnwys:

- **Pwrcasu £150k.** Mae'r arbediad hwn yn seiliedig ar weithredu'n llwyddiannus y fframweithiau a chontractau cydweithio, nid yn lleiaf Partneriaeth Pwrcasu Gogledd Cymru ynghyd â gweithgareddau lleol. Fel y gall y Cyngor elwa o'r fenter hon, mae'n bwysig bod mwy o gontractau o'r math yma ac y cydymffurfir gyda pholisiau y cytunwyd arnynt;
- **Adolygu telerau teithio staff £230k** - Mae cynigion bellach yn eu lle i gadw'r lefel is o ad-daliad ar gyfer hyfforddiant, talu'r 5 milltir cyntaf ar gyfer staff gofal, cael gwared ar bob lwmp swm a thalu costau teithio sy'n weddill ar raddfa 45c y filltir. Yng nghyllideb 2011, cododd y Canghellor y lwfans milltiroedd di-dreth o 40c i 45c neu'r 10,000 milltir cyntaf ac mae hyn wedi'i adlewyrchu yn y targed arbedion Rhaglen Blaenoriaethau Fforddiadwy.
- **Gostyngiadau yng Nghyllideb Refeniw'r Gwasanaeth Hamdden £127k** – rhesymoli, ailfodelu a chyfuno Gwasanaethau Hamdden gyda gwasanaeth cyfredol er mwyn gostwng y gyllideb refeniw. Mae lliithriad o 2011-12 sydd wedi ei ddwyn ymlaen i 2012-13. Ar ôl cymryd arbedion cyllidebol 2012-13 i ystyriaeth, mae risg uwch o beidio cyflawni;
- **Effeithlonrwydd Ynni £17k** - Nodi a darparu arbedion effeithlonrwydd ynni o fewn amrywiol adeiladau gweithredol yn y Cyngor. Lithriad o 2011-12 yw targed 2012-13. Risg uchel oherwydd yr angen i fuddsoddi mewn offer ynni effeithlon, na fydd efallai yn digwydd; oherwydd bod angen nodi adnoddau sydd eu hangen ar gyfer y buddsoddiadau.
- **Rheoli Asedau £50k** - Mewn dwy ran - adolygu opsiynau ar gyfer cael gwared ar eiddo / stadau masnachol a diwydiannol ac ailstrwythuro radical o'r sylfaen asedau. O gofio'r hinsawdd economaidd ac amodau'r farchnad eiddo, bydd y gwaith o gael gwared ar asedau yn heriol. Oni cheir gwared ar stoc sydd dros ben, bydd y costau cysylltiedig yn aros gyda'r Awdurdod.

- 3.2 Mae'r cyfan o'r uchod (yn rhannau 2 a 3) yn cynrychioli meysydd risg uchel yn y gyllideb ar gyfer 2012/13. Mae'n bwysig bod cymorth ychwanegol yn cael ei roi i'r meysydd hyn o ran materion prosiect ac ariannol fel bod modd cynorthwyo gyda'r gwaith o reoli cynigion fel eu bod yn cael eu gwireddu. Mae'n bwysig hefyd dyrannu atebolrwydd ar gyfer y gwasanaethau corfforaethol eang hyn i sicrhau bod eglurder ynghylch pwy sy'n gyfrifol am eu cyflawni a bod ganddynt yr awdurdod i yrru'r cynigion fel eu bod yn cael eu cyflawni.

4. 2012/13 A'R TU DRAW I HYNNY

- 4.1 Adolygir nifer o feysydd gyda'r nod o helpu i liniaru'r pwysau a all arwain o'r risgiau nodwyd ac, yn ogystal, ddarparu sylfaen ar gyfer cynlluno tu draw i 2012-13. Mae'r rhain yn cynnwys :

4.1.1 Adolygwyd y fflyd gan Weir Consultancy ym mis Ionawr 2012 ynghyd â strwythur cyfredol y gwasanaeth a'r defnydd a wneir o gerbydau. Gwnaed argymhellion cyffredinol ynghylch ailstrwythuro'r gwasanaeth fflyd i gynhyrchu arbedion (gan gynnwys canoli'r fflyd i sicrhau y gellir datblygu strategaeth sy'n fwy cydlynol ar gyfer y fflyd). Bydd gwaith yn cychwyn gyda hyn ar adolygiad llawn o'r fflyd a'i weithgareddau cysylltiedig trwy asesu'r fflyd gyfan, y defnydd a wneir o gerbydau, gwaith cynnal a sut y gellir rheoli hyn yn gorfforaethol i sicrhau arbedion effeithlonrwydd ac i wneud y gwasanaeth yn fwy effeithiol. Caiff y garej hefyd ei hadolygu fel rhan o'r adolygiad o'r trefniant llafur uniongyrchol. Mae gwaith ychwanegol yn cael ei wneud i ganoli cyllidebau a gwariant gwirioneddol i roi darlun llawn o gost y fflyd.

4.1.2 Canoli TGCh

A Canoli'r holl gyllideb a gwariant sy'n ymwneud â TGCh fel y gellir datblygu strategaeth TGCh fwy cydlynol a fydd yn gwneud y defnydd gorau posibl o'r adnoddau sydd ar gael, yn sefydlu pa asedau sydd ar gael i'r awdurdod ac yn cynllun adnewyddu rhaglenni.

4.1.3 Adolygu contractau

Dylid adolygu'r contractau mwyaf er mwyn sicrhau bod yr awdurdod yn cael y gwerth gorau am arian o ran yr holl brif gontractau ynghyd â lleihau'r gost i'r Awdurdod.

4.1.4 Adolygu Asedau

Dylid cynnal adolygiad i nodi asedau y gellir eu rhyddhau ac ystyrir nad oes eu hangen neu y gellid eu defnyddio'n wahanol. Dyma un o'r awgrymiadau a wnaed yng ngweithdy'r aelodau a gynhaliwyd ym mis Ionawr a Chwefror 2012 ac sy'n gyson â dymuniadau'r cyngor i edrych ar y defnydd o asedau yn y gymuned a mentrau cymunedol a chymdeithasol.

4.1.5 Gweithio mewn partneriaeth

Mae'n hollbwysig sefydlu ymateb corfforaethol i Gompact Llywodraeth Cymru a bod yr holl staff yn glir ynghylch pa gynlluniau cydweithredol a phartneriaethau y mae'r Cyngor yn eu dilyn. Bydd comisiynwyr ac Aelodau yn arwain prosiect gyda'r cylch gorchwyl o ymchwilio i'r holl gyfleoedd partneriaeth sydd ar agor i'r awdurdod a'r manteision posibl i'r awdurdod a dinasyddion Ynys Môn. Dylai hyn gynnwys Cyngorau Tref a Chymuned, Mentrau Cymdeithasol, Grwpiau Cymunedol, Y Sector Cyhoeddus a'r sector preifat ond ni ddylai fod yn gyfyngedig i'r rhain yn unig.

4.1.6 Sicrhau bod cymaint o ddisgyblion â phosib wedi eu cofrestru ar gyfer prydau ysgol

Mae manteision clir o ran iechyd a chynhwysiad cymdeithasol o ran hyrwyddo prydau Ysgol i'r rhai sy'n talu amdanynt a'r rhai sydd ddim. Gall ychwanegu at y nifer sy'n cael prydau ysgol am ddim gael effaith fanteisiol ar RSG a setliadau yn y dyfodol a'r potensial o ran grantiau newydd. Bydd cynyddu'r nifer sy'n cael prydau ysgol yn gyffredinol yn dod â manteision i'r Awdurdod ac i'r Ysgolion. Mae gwaith yn cael ei wneud yn y maes hwn ar hyn o bryd a bydd grŵp tasg yn cael ei sefydlu gyda hyn i fynd â'r mater yn ei flaen.

4.1.7 Monitro agosach o grantiau penodol

Sicrhau bod yr Awdurdod yn hawlio'r holl grantiau y mae ganddo'r hawl i'w derbyn a bod dychweliadau yn cael eu cyflwyno i osgoi dirwyon.

4.1.8 Rhaglen o adolygiadau disgowntiau'r Dreth Gyngor ac eithriadau

I sicrhau y gellir denu cymaint o incwm â phosib ac i barhau i gadw llygad ar ddisgowntiau i bobl sengl.

4.1.9 Monitro agosach o ffioedd a thaliadau

Mae'r cyllidebau incwm edi eu codi gan chwyddiant o 5%. Bydd angen monitro ffioedd a thaliadau am effeithiau ar y galw a chynllunio i liniaru'r risgiau cysylltiedig. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i ffioedd a thaliadau Gwasanaethau Cymdeithasol lle mabwysiadwyd polisi codi tâl newydd.

- 4.2** Nid yw'r uchod yn restr gynhwysfawr o'r prosiectau sydd i'w hadolygu i helpu liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gyllideb. Mae yna feysydd eraill o'r gyllideb y gellir priodoli risgiau iddynt gan gynnwys, ond nid yn gyfyngedig i, Arfarnu Swyddi, Grantiau Budd-dal Tai, Budd-dal y Dreth Gyngor, Digartrefedd, costau'r comisiynwyr, cynaliadwyedd sylfaen y dreth, chwyddiant a risgiau corfforaethol sy'n bodoli eisoes. Dylid adolygu cyllidebau'n rheolaidd, drwy fonitro'r gyllideb a mechanwaith adolygu arall i sicrhau lliniaru'r risgiau.

5. CAMAU NESAF

- 5.1** Mae'r asesiad risg uchod wedi canolbwyntio'n bennaf ar y rhaglenni arbedion a ymgorfforir o fewn cyllideb 2012-13. Bydd asesiad risg pellach yn cael ei wneud unwaith y bydd yr holl wasanaethau wedi cwblhau eu cynlluniau ar gyfer cyflawni arbedion, a fydd yn ystyried risgiau ailadroddus o 2011-12 a'r risgiau sy'n codi sydd ar hyn o bryd yn dod o dan 2011-12 (er enghraifft hysbysiadau grant a all arwain at grant llai).
- 5.2** Symudir ymlaen â'r meysydd a nodwyd uchod i ganolbwyntio arnynt, ynghyd â nodi cyfleoedd eraill i liniaru'r risgiau o fewn y gyllideb.
- 5.3** Tra canolbwyntiwyd yn bennaf ar gyllideb 2012-13, mae'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol cyfredol yn rhagweld diffygion sylweddol ar draws y 3 mlynedd nesaf. Mae'n hanfodol i gychwyn yn fuan ar gynllunio'r gyllideb ar gyfer 2013-14 a thu draw i hynny, gan ddatblygu strategaethau i roi sylw i'r bwlch a ragwelir ar hyn o bryd ond, yn ogystal, i fod yn ddigon hyblyg i roi sylw i sefyllfaoedd arall a all godi.

6. ARGYMHELLION

- 6.1** Nodi cynnwys yr adroddiad;
- 6.2** Adolygu'r asesiad hwn gyda gwasanaethau a chynnal asesiad pellach o risgiau yng nghyllideb 2012-13 ac adrodd yn ôl i'r Bwrdd unwaith y bydd y gwasanaethau wedi cwblhau cynlluniau o ran sut y maent am gyflawni'r arbedion.